

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Sredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vohče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 55

Sreda, 8. julija 1936

Leto XI

Čuvajmo svojo stranko

K sklepom francoske socialistične stranke

Jako važno mesto med sklepi pariškega kongresa zavzema zahteva, da udeležba in delo v vladi, ojačeno delo v parlamentu, stik z zvezanimi skupinami desno in levo ne povzroči, da se pozabi na dolžnosti do stranke. Kongres je sprejel vrsto sklepov, da se stranka temu izogne. Izhajal je s povsem pravilnega stališča, da je tudi sedaj in vedno najvažnejše čuvati, združevati in krepiti notranje svojo lastno stranko. Zakaj to je osnova moči in jamstvo, da nas v bodočnosti nič ne more iznenaditi, niti ne, da bi imeli od cele skupne akcije koristi drugi, mi pa škodo. Lastna stranka, njen napredek in razvoj je važnejši kakor druge skrbi, važnejši kakor narodna fronta in potreba, da smo v vladi.

Kongres zahteva najprej od vseh oblastnih in krajevnih organizacij večjo delavnost v pridobivanju novih članov. Agitacija je z današnjim položajem stranke znatno olajšana in more privleči v stranko tudi mnogo spekulantov. Zato bo glavno strankino vodstvo izdalo knjižico, v kateri bo jasno pojasnjeno, kaj znači, biti član socialistične stranke, kakšne obveze in dolžnosti imajo člani, kakšen je naš program in način borbe.

Za okrepitev notranjega reda v stranki mora glavna strankina uprava izdelati poseben statut. V tem statutu bo točno določeno, kakšno je razmerje do poslanskega kluba, razmere kluba do glavne strankine uprave. Zavestno se naj krepí centralizem z namenom, da je nad vsemi organi po strankinih članih izvoljeno telo, ki vodi celokupno politiko stranke.

Velik nov problem nastaja ob sodelovanju z drugimi strankami. O absolutno potrebnem sodelovanju s strokovnimi forumi, kljub neodvisnosti med stranko in strokovnimi organizacijami med seboj, govorili bomo posebej. Tu hočemo obravnavati samo o političnih formacijah, s katerimi se mora sodelovati.

Postila je moda, da se ustanavljajo najrazličnejši »protifašistični«, »protiprevratni«, »svobodnjakarski« odbori, ki naj branijo to ali ono. — Večinoma ustanavljajo te odbore meščanski nezaposleni pod temi krinkami, ker nimajo za javne akcije vpliva na množice. Časih so ti odbori in njih kongresi zavestno sredstvo za cepljenje socialistične stranke. Odbori zahtevajo, da jim v imenu »velikih načel« boja proti vojni in fašizmu socialisti privedejo svoje pristaše, da bi polnili njih prazna zborovanja.

Kongres opominja člane stranke, da se naj ne vdajajo temu razsulu in tej demoralizaciji. Akcijo proti vojni in fašizmu vodimo mi s svojo stranko, ne pa z odbori gospodov in gospej, ki begajo sedaj sem, sedaj tja. Ali ni skrajna sramota, videti na primer, kako po teh raznih »svobodnjakarskih in levičarskih« odborih v Parizu bilira danes ime feminističke gospe Weiss. In ta »levičarka« je dobila v Jugoslaviji red od Uzunovićeve vlade, ki je hvalila v Beogradu na vse pretege režim diktature ter veljala državno blaginjo stotisoče dinarjev. Vsakršno vmešavanje v take »odbore« vodi strankine člane v skupnost s političnimi hohštaplerji in ničvrednimi ljudmi, katerim je javno delo samo sredstvo za lopovski zaslužek.

Kongres načelno ne odklanja gotovega sodelovanja z drugimi skupinami. Toda to mora biti organizirano sodelovanje. Naj se tisti, ki hoče sodelovati s socialisti, ne obrača na posameznike. Naj se obrne na stranko, pa bodo nje forumi določili, ali je treba kje sodelovati ali ne. Člani stranke morajo biti z ozirom na celokupno delo disciplinirani v svoji stranki. Z vsemi njihovimi političnimi institucijami sme le stranka razpolagati.

Sodelovanje v »narodni fronti« mora istotako biti organizirano.

Marsikje so nasprotniki poizkušali, da izpremene »narodno fronto« v sredstvo za razdiranje socialistične strankine organizacije. Najprej so bili ustanovljeni skupni odbori »narodne fronte« iz vseh strank in oseb izven stranke. Potem so ti odbori pričeli zbirati strankine prispevke. Kaj nam treba tu posebne strankine organizacije, če imamo skupno »narodno fronto«? Proti tej zlorabi »narodne fronte« v svrhu razbitja stranke od strani puhloglavih čvekačev in konjunkturalnih demagogov, se je kongres odločno uprl. Mi ne maramo nobene nadstranke nad našo stranko. Naše članstvo more biti organizirano samo pri nas. Krajevni odbori »narodne fronte« morejo biti sestavljeni izključno iz delegatov onih organizacij, ki sodelujejo v skupnosti. Člani teh odborov so odgovorni organizaciji, ki jih tja pošilja, in od nje dobivajo navodila. Vsi sklepi v odborih morajo biti soglasni. Nobeni odloki odbora »narodne fronte« nas ne vežejo, če jim ne pritrdi naša organizacija. Zlasti je popolnoma izključeno, da bi imel odbor »narodne fronte« neko svoje članstvo ter prejemal od njih članske prispevke. Ta odbor samo izvršuje skupne akcije, s katerimi vsi soglašamo in stroške poravnava vse organizacije, ki tvorijo skupnost vsaka svoj delež.

Prav ista načela glede čuvanja discipline in samostojnosti organizacije so sprejeta še za podrobnejše sodelovanje s komunistično stranko.

Povsem naravno je tesnejše sodelovanje med dvema proletarskima strankama. Še pred ustanovitvijo »narodne fronte« je bila med njima dogovorjena širša platforma za skupno akcijo. Likvidacija razcepitve v strokovnih organizacijah in potreba tesnega sodelovanja s strokovnimi organizacijami sili, da se poišče tudi možnost za strankarsko združitev.

Toda tudi tukaj je socialistična stranka odločno zavrnila vsakršno naskakovanje in rušitev svoje discipline. Kadarkoli se med pristojnima najvišjima forumama strank ne doseže soglasnost o programu in taktiki v njiju celoti, ima vsaka stranka pravico, da ukrepa po svoje. Socialistična stranka ne more in ne bo sprejela komunističnega programa. Če bi to mogla, bi sploh ne obstojala. Socialistična stranka ne more in noče pretrgati svojih vezi s socialistično delavsko internacionalo, ki predstavlja ogromno večino socialističnega gibanja na svetu. Pot k zedinjenju je pot sporazuma glede osnovnih programatičnih vprašanj, kakor tudi glede delavskih strokovnih organizacij.

Dokler se zedinjenje ne doseže na pametni osnovi, je potrebno sodelovanja, in zedinjenje pride samo. To sodelovanje, če se vrši pametno v določenih vprašanjih, je edino prava priprava zedinjenja, ker pomeni šolanje množic za skupnost. Pričenja pa se z opustitvijo vsakršnega medsebojnega napadanja, zlasti napadnja osebnega značaja. Predvsem mora izginiti tudi mrznja med gibanjema in ljudmi; treba je pričeti sodružno občevati. Po dogovoru o nenapadanju pride ustanavljanje odborov za skupne akcije. Seveda odbori niso nikakršna nadstranka, niti nimajo pravice, da bi se vmešavali v notranje stvari druge stranke. Odbori se stoje iz enakega števila delegatov obeh strank. Njih nprav je povsem tehnična. Ti imajo dolžnost, da organizirajo akcije, ki so soglasno odobrene. Poleg teh odborov obstoja še pomirjevalna komisija. Nje namen je, da poravnava spore, ki nastanejo in jih skuša sodružno rešiti. Ta končno polagoma in strpljivo pretresa programatična, statutarina in taktična vprašanja ter pripravlja bodoče zedinjenje.

Pot k zedinjenju je dolga: strpnost, dobra volja, lojalnost, popolna iskrenost v sodelovanju, popolna odkritost v razlaganju svojega naziranja, in predvsem sodružno spoštovanje napram onemu, ki ga hočemo pridobiti za sodelovanje in sobojevnika. In dokler niso vse težkoče premagane, moramo s strpljivim delom čuvati vsako svojo hišo in na drugi strani, da je nihče ne požiga, ker bo to skupno nasledstvo.

Dr. Živko Topalović.

Velika volilna zmaga socialistov Finske

83 mandatov, prej 78

Volitve v finski parlament so prinesle socialistom presenetljiv uspeh. Po znanih rezultatih so dobili poslancev: socialisti 83 (prej 78), agrarci 54 (prej 53), Švedi 22 (prej 21), konservativci 19 (prej 17), nacionalna patriotska fronta 13 (prej 15), na-

prednjaki 8 (prej 11), mali posestniki 0 (prej 3), ljudska stranka 1 (prej 2).

Že iz tega volilnega rezultata je razvidno, da pristaši diktature in fašizma izgubljajo svoj vpliv v deželi.

Zadnje volitve so bile 1933.

Švedija zgled Ameriki

Izjava Roosevelta

Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav ameriških je izjavil, da pošlje v Švedijo tričlansko komisijo, ki naj tam študira zadružni sistem. Roose-

velt se čudi švedskemu sistemu. Komisija bo zlasti proučila organizacijo kreditnih ustanov, bank in zavarovalnic.

Socialistična konferenca v Zagrebu

Dne 29. m. m. se je vršila v Zagrebu velika socialistična konferenca. Na konferenci sta poročala ss. Grubauer in Beker.

S. Beker je rekel, da socialisti prav obžalujejo, da se takozvana opozicija ne more sporazumeti ter ne more skupno nastopati.

Ustanovitev ljudske fronte je mogoča le z demokratičnimi elementi. Velik nesmisel bi bil, če bi hoteli k tej pritegniti tudi nedemokratična gibanja.

Socialisti smo za vsak sporazum med Srbi in Hrvati, za kakršnega bi se sporazumeli ljudski zastopniki.

Če ljudstvo misli, da je federacija edini mogoči izhod glede rešitve naših notranjepolitičnih problemov, naj mu ji ugodí, ker taka rešitev le ne pomeni nobene nesreče. Nesreča je, če je ljudstvo brez svobode, brez pravice in kruha.

Konferenca je sklenila aktivizacijo socialistične propagande. V kratkem bodo socialisti priredili še več konferenc.

Nova bolgarska vlada

Pred prehodom k demokraciji? — Kralj Boris za zblizanje z Jugoslavijo

Kriza bolgarske vlade je rešena provizorično. Dosedanji predsednik vlade Kjuzeivanov je sestavil vlado strokovnjakov, ker ni bilo mogoče sestaviti koncentracijske vlade voditeljev bivših političnih strank (kmetiške, radikalne, soc. demokratične, narodno radikalne in demokratske). Tej vladi utegne slediti Cankova vlada, ki bi v oktobru razpisala parlamentarne volitve po novem volilnem redu.

Bolgarski kralj je izjavil inozemskemu časnikarju, da naj se prične pisati nov list zgodovine o odnošjih med bolgarskim in jugoslovanskim narodom. Oba naroda sta kmetiška in oba želita mir. Odnosaji med obema narodoma se morajo razvijati tako kakor narekuje zdrav razum.

„Ostanemo na oblasti“

Enotni izvedemo reforme

Francoski notranji minister Salengro je v nedeljo govoril na socialističnem kongresu Ile de France v Creilu in izjavil:

Ljudska fronta ostane enotna. Ostala bo na oblasti mnogo let. Posvaril je podjetnike, če bi hoteli reforme vlade sabotirati. Svaril je pa tudi delavstvo pred voditelji brez navodil od celotnega delavskega gibanja. Meč delavske fronte v narodni fronti sloni absolutno na disciplini v politični stranki in v strokovnih organizacijah.

Zaradi sabotaže osem direktorjev v zapor

Kapitalizmu strižejo peroti v Španiji

V Madridu je oblast zaprla osem direktorjev, ki niso ponovno hoteli odpreti delavnic, kakor je bil odredil minister. Zastopniki delodajalcev v mešani komisiji za poravnavo spora v stavbinstvu, so zaradi tega zapustili svoje komisije. Komisija pa nadaljuje svoje delo brez njih.

Belgijsko delavstvo je zmagalo

v boju za svoje zahteve

Enako kakor v Franciji, je delavstvo tudi v Belgiji odločno zahtevalo izboljšanje svojega položaja.

Belgijske strokovne organizacije so dne 9. junija sestavile svoje nujne zahteve ter jih predložile delodajalcem. Tri dni pozneje je nastala stavka v nekaterih rudnikih in kovinski industriji. V štirih dneh je delavstvo doseglo svoje zahteve.

Stavka se je pa naglo širila. V kratkem je bilo 400 do 500 tisoč delavcev v stavki. In povsod je bila ista parola, iste zahteve.

Komaj petnajst dni po predložitvi zahtev je program v celoti sprejet po vsej Belgiji.

Zagotovljena je minimalna mezda 32 frankov na dan.

V večini podjetij so dnevni za-
služki povišani za 5 do 10 odstotkov.

Svoboda strokovnih organizacij
bo bolje zaščitena.

Plačani delavski dopusti se uredi
z zakonom.

Štirideseturni delovni teden se
uvede v določenih industrijah ter se
še razširi, v kolikor bodo dovoljevale
gospodarske razmere.

Razen tega se izvede takoj izboljšanje
podpiranja nezaposlenih in po-
rodnic.

To je velika zmaga belgijskega
delavstva, ki si jo je priborilo delav-
stvo kljub strahoviti oholosti veleka-
pitalistov s pomočjo svoje strokovne
organizacije in obenem s pomočjo
politične socialistične stranke, ki je
najmočnejše zastopana v parlamentu
in v vladi.

Posebno pomembna je disciplina
delavstva tako francoskega kakor
belgijskega, v teh bojih.

Uspeh in vzorna disciplina naj bo
tudi pobuda vsem onim delavcem in
nameščencem, ki se še niso pridru-
žili svobodnim strokovnim organiza-
cijam.

Zgledujte se v Argentini

Za Društvo narodov.

Argentinski delegat je na ple-
narni seji Društva narodov po na-
logu svoje vlade utemeljil, zakaj je
Argentina zahtevala sklicanje Dru-
štva narodov. Rekel je, da ima Ar-
gentina zaupanje v absolutno ena-
kost držav in ne pozablja, da so na-
čela Društva narodov neporušljiva
baza pravne zavesti novega sveta.
Argentina je ta načela sprejela in
vztraja na njih, da se morajo teri-
torialni spori po teh načelih porav-
navati. Načelo spoštovanja terito-
rialne nedotakljivosti držav so vsi
amerikanski kongresi priznali. Dru-

štvo narodov ima primer pred se-
boj, ki se dotika vesti. Argentinska
vlada razglasa slovesno svojo vda-
nost načelom Društva narodov. Če
hoče Društvo narodov svoj splošni
značaj, potem mora brez predsod-
kov svoja lastna načela utrjevati. Če
se ameriška koncepcija z nači-
nom, kakor je bil pakt izvajana, ne
bi mogel spraviti v soglasje in če
praktično ne moremo doseči univer-
zalitete pravičnosti, potem bi bila
Argentina prisiljena, iznova prouči-
ti, če naj še nadaljuje sodelovanje
z Društvom narodov.

Zanimiva izjava dr. Kumanudija

Kapitalisti za prepoved razrednega boja.

Najbolj značilna je na kongresu
JNS v Beogradu izjava dr. Kuma-
nudija, ki pravi med drugim:

»Smo za edinstveno državo, v
kateri živi le enotna nacija, enotna
nacija brez plemenskih in razrednih
bojev, ker drugače kakor enotna ni
pripravna, da bi rešila vsa notranja
socialna in politična vprašanja. Edi-
no le v monarhiji, na katere načelu
je dinastija Karadjordjević, edino le
v državi s stalno notranjepolitično,
socialno in upravnotehnično uredit-
vijo, brez duševne vplivajočega cen-
tralizma in razdirajočega federaliz-
ma, na podlagi najširše samouprave
je naši naciji zagotovljen obstoj.«

Iz načelne izjave predsedujočega
dr. Kumanudija je zlasti zanimivo,

da odklanja razredni boj. To ozna-
čuje najbolje stališče stranke do de-
lavskega razreda ter ima vse znake
fašistične tendence ali diktature nad
proletarijatom. Stranka se ne mara
odreči kapitalizmu ali ga zanikati,
marveč hoče le zatajiti razredni boj
ter s tem jasno označuje svoje sta-
lišče do delavskega socialističnega
gibanja.

Prav ti moške so tudi prepove-
dali obnovev socialistične stranke.
Novi predsednik je general Živko-
vić, ki svoje politike najbrže ne misli
izpremeniti in je v ozki zvez z dik-
taturjo. Zato mislimo, da je tej stran-
ki prirojena slast po diktaturi in so-
vražnost do delavske svobode.

— — —

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevaža Talpa
94

Doživeli smo tudi dvoje kačjih pikov. Zju-
traj smo opazili, da imata dve kravi otekle noge.
Preiskali smo ju. Kravi sta imeli srečo. Kači sta
vsekali mimo, v les ali v kako drugo žival. Tako
nista dobili kravi vsega vbrizga. Rani smo jima
izrezali in ju zdravili z osemindesetdesetodsto-
nim alkoholom. Ko smo prehodili gorovje, smo se
za dva dni ustavili in tako sta kravi zopet okre-
vali.

Zvečer sta se začela dva Indijanca strašno
prepirati, ali sta bili kravi ugriznjeni od klopotače
ali bakrene kače. Prvi je trdil, da sta bili klopota-
či, drugi pa, da sta bili bakreni kači.

Prepir je začel postajati resen in pomiril sem
ju s primero. Rekel sem Castillu: »Če vas kdo
ustreli, vam je gotovo vseeno, ali vas ustreli z
revolverjem ali s puško, s takim ali drugačnim ka-
librom.«

»Seveda, senjor, to je vseeno; če si ustreljen,
si ustreljen in konec.«

»Glejte, senjor, prav tako je tudi pri kra-
vah. Kravi sta ujedli strupenjači in prav vseeno
jima je, ali sta ju ujedli klopotači ali bakreni kači.
Bili sta ujedeni in boli ju. Za drugo se ne brigata.

»Imate prav, bili sta strupenjači in sedaj je
vseeno, kakšni.«

Z mojo razsodbo sta bila tako zadovoljna, da
sploh nista več govorila o kačah, nego o tem, ka-
ko se dado kačji vgrizi ozdraviti. Menila sta se o

vseh mogočih domačih zdravilih in s tem je bil
njun prepir končan.

22

Ko sem neko jutro pri solnčnem vzhodu po-
jezdil na neki hrib, da bi z njega pregledal čredo
in jo povedel v najprikladnejšo smer, sem zagle-
dal v daljavi stolpe katedrale. Pred mojimi očmi
je bil moj cilj, ves ožarjen z bleščečim zlatom.
Trpljenje je bilo končano in veselje me je čakalo
v mestu, ki se je kopal v sončni svetlobi. Živino
sem pustil na preriji in odjezdil v mesto. Brzjo-
vil sem mr. Prattu, da sem prispel. Bil je že večer,
ko sem se vrnil. Ognji so žareli in oba moža, ki
sta bila na straži, sta počasi jezdila okrog črede
in s petjem uspavala živali.

Tropske noči vplivajo na človeka, ki je, odkar
ga poznamo, dnevno bitje, neizrečeno grozljivo.
Še grozljivejše pa so tropske noči za podnevne
živali. Zvečer prihajajo manjše črede k farmarski
hiši, da bi bila v človekovi bližini. Dobro se namreč
zavedajo, da jih človek varuje. V tednih po de-
ževni dobi, ko brenče po zraku moskiti in razne
muhe, prihaja govedo celo podnevi s prerij domov
in se stiska okrog farmarske hiše, odkoder priča-
kuje pomoči. Noben človek jim ne more poma-
gati, ker je sam po obrazu, glavi in rokavi ves ob-
vezan s cunjami, da se zavaruje pred duhovi trop-
skega pekla.

Čim sonce zaide, postanejo celo ogromne
črede nemirne. Obkrožajo pastirske kočice in pole-
gajo okrog njih. Stražniki vso noč jezdijo okrog

Kaj pa naj to pomeni?

Vpokojene rudarje kličejo na nadpregled

Od vpokojenih rudarjev iz Trbo-
velj smo dobili obvestilo, da za te-
koči mesec še niso vsi prejeli po-
kojnine. Pač pa so dobili od bratov-
ske skladnice pozive, da se določeni
dan javijo pri pregledni komisiji v
svrhu ugotovitve delazmožnosti. Med
temi pozvanimi so tudi upokojeni od
50 do 60 let starosti. Mi vemo, da že
dolgo obstoja načrt za sanacijo po-
kojinske blagajne bratovske sklad-
nice na račun revnih upokojencev s
tem, da se jih ponovno zdravniško
pregleda in izloči tiste, pri katerih se
ne bo ugotovila dvetretjinska delane-
zmožnost. Če se sedaj namerava kaj
takega, potem v imenu prizadetih

najodločneje protestiramo proti tak-
šnemu postopanju. Če se misli na ta
način sanirati prazno pokojninsko
blagajno, da bodo ubogim, za delo
nesposobnim rudarjem pokojnine je-
mali, potem naj se rajše takoj ukine
vse zavarovanje in preneha z odira-
njem rudarjev z visokimi prispevki.
Da bi se pri invalidih v socialnem za-
varovanju uvajalo metode, ki so bi-
le udomačene med vojno, ko se je z
neprestanimi nadpregledi nazadnje
tudi kruljeve in slepce spoznalo za
vojaško službo sposobne, se upira
zdravemu človeškemu razumu in še
bolj pojmu socialne pravičnosti.

Obvezni plačani dopusti za delavce

Na ženevski konferenci dela je
bila sprejeta konvencija o obveznem
plačnem dopustu za delavce z 99
glasovi, toda 15 delegatov še ni bilo
prepričanih, da tudi delavec potrebu-
je dopust.

Nezadovoljni nem- ški delavci zahte- vajo zvišanje plač

V velikem kovinskem podjetju v
Zwickauu v Nemčiji je prišlo do
splošnega protesta med množico de-
lavstva, ko je ravnatelj podjetja go-
voril o potrebi skupnosti v
zmislu Horst Wesselove pesmi. De-
lavci so mu v zboru odgovorili: Ni
nam treba Horst Wesselovih pesmi,
ne vaših lepih fraz, mi hočemo svoje
stare akordne cene. Okoli polovico
nameščenstva je zapustilo strojnico
— v kateri je bil prirejen sestanek —
in govornik je moral prenehati z go-
vorom. Štirinajst dni prej so bile de-
lavstvu znižane akordne cene za 40
odstotkov, v nekaterih oddelkih celo
za 50 odstotkov.

V oktobru volitve v Bolgariji

Nova bolgarska vlada je v svoji
izjavi poudarila zblizanje z Jugosla-
vijo in povratek demokratskih svo-
boščin.

Volitve v sobranje (parlament)
bodo 18. oktobra t. l. O načinu vo-
litev javnost še ni obveščena, verjet-
no pa je, da bodo svobodne, ker ima
Bolgarija dovolj žalostne izkušnje z
diktaturami.

**Alli si že poravnal naročnino? Ako
še ne, izpolni svojo dolžnost!**

Stavka pekov v Zagrebu

V soboto so zagrebški pekovski
pomočniki sklenili, da stopijo v stav-
ko, ker ni prišlo do sporazuma med
delavci in delodajalci. Obrtniki so
zahtevali odgoditev pogajanj, toda
delavci na to niso pristali, ker no-
čejo pustiti mojstrom časa za neod-
krito igro.

Izjava človečnosti

K vršitvi evropske amnestijs-
ke konference za politične ujet-
nike v Nemčiji dne 5. julija v
Bruslju je Tomaž Mann poslal
organizacijskemu odboru konfe-
rence naslednjo izjavo:

Kot človek in Nemec sem z vsem
svojim srcem pri moških in ženah, ki
so se iz mnogih dežel sešli v Brus-
lju, da zbude vest sveta in tako mor-
da tudi oblastnikov Nemčije, da
končno zopet osvobodijo tisoče, ki
morajo zaradi svojega prepričanja,
svoje vere v Nemčiji prenašati
strašno ujetništvo. Naj se politični
zmagovalci zavedajo, da smatra
svet, da je nenasitna maščevalnost,
ki jo kažejo za notranjo malenkost-
nost, da, nizkotnost, ter da s tem
narod, ki ne more nič za njih de-
janja, odtujejo pravno in člove-
štvu. Če vam ne gre le za prijeten
užitek vam pripadle oblasti, marveč,
kakor zagotavljate, za veličino in
čast Nemčije, tedaj pokažite končno
vendar nekoliko velikodušja, nekaj
smisla za pravičnost ter onim, ki ni-
so ničesar drugega zakrivali, kakor
da so verovali v svobodo narodov
in mir med narodi, odprete vrata ječ.
Tudi za Evropo, tudi za mir vam je
pač po vašem zagotavljanju. Kako
jako bi bilo tem, ki bi radi verovali
vašim besedam, pomagano, če bi mo-
gli spoznati, da v Nemčiji ne vlada
brezpravna zlohotna volja, marveč
duh, ki edino more zbuhati zaupanje
tudi v mednarodnih odnosih.

Vam jako vdani Thomas Mann.

črede. Zvečer po sončnem zatonu hodijo okrog
čred vsi moški in jih uspavajo z uspavankami.
Šele potem živali ležejo. Mnogi veliki živinorejci
prepuščajo pastirjem, cowboyem, ali hočejo peti
ali ne; petje smatrajo za nepotrebno, staro vražo.
Toda živina, ki je ne uspavajo z uspavankami, ni
tako dobra, kakor je tista, ki jo uspavajo. Živina,
ki je ne uspavajo, je vso noč nemirna, leže za de-
set minut in nato zopet vstane, hodi okrog druge
živine, da čuti tovarištvo. Taka živina je zjutraj
zaspana, in ker mora naslednji dan izgubljeno
spanje nadoknaditi, ne je tako kakor tista, ki jo
uspavajo. Zato polagoma shujša. Zlasti pa je uspa-
vanje potrebno na transportih; tu je namreč živina
mnogo nemirnejša, ker prenočuje na prerijah, ki
jih ni vajena. Če bi živine na transportu ne uspa-
vali, bi hodili mnogo počasneje, ker čreda potem
podnevi več počiva, kakor je za transport dobro.

Jaz sem zapovedal uspavanje vsak večer in
gonjači se tega dela niso branili. Jezdili so počasi
okoli črede, si včasih prižgali cigareto, nato pa zo-
pet peli. Med petjem je vsa živina legla, čutila se
je popolnoma varno. Zaspano je zrla za jezdecem,
nekaj mrmrala in začela spati. Če pojo stražniki
tu pa tam tudi ponoči, ima živina še rajši. Zaveda
se, da se ji ne more nič zgoditi, kajti človek je v
bližini in jo varuje pred nočnimi strahotami. In res
petje često prepodi jaguarje in gorske leve. Da bi
pa pastirsko petje prepodilo tudi ljudi, ki si z be-
sedo »petje« predstavljajo tudi res petje, pa rajši
ne omenim. Treba bi bilo samo mene slišati, kako
pojem, pa izveš za poslednje skrivnosti sveta.

(Dalje prihodnjič.)

Doma in po svetu

Jevtič želi vstopiti v JNS. Prejšnji teden je imel Jevtičev klub sejo, na kateri je Jevtič prav iskreno pozdravil kongres JNS, o katerem smo danes teden poročali. Zanimiv je ta pozdrav. Jevtiča poznamo kot moža, ki je vodil petomajske volitve ter se je bavil z diktaturo najstrožje vrste in ob kateri bi se naslajal na takozvane »pofovce«, ki naj bi zopet pričeli s surovostmi in zločini, kakor je že to delala neka demokratska organizacija tudi z najtemnejšimi elementi. Jevtičev klub se sedaj posvetuje, kako bi vstopil v JNS, ali celota ali posameznik.

Dr. Bodi v Franciji. Jugoslovanska vlada zahteva izročitev dr. Bodi, ki je bežal preko Avstrije v Francijo. Carinske oblasti so ugotovile, da je dr. Bodi s svojimi preprogi oškodovalec državo za 15 milijonov dinarjev. Pravijo pa, da živi dr. Bodi pravzaprav v Avstriji. Ako je bil kot bivši poslanik res tako nepreviden, da je šel v Avstrijo, potem ga bo Avstrija izročila našim oblastvom, ker se tihotapstvo smatra za zločin. Človek, ki je dr. Bodi ovažil bo dobil 8 milijonov dinarjev nagrade od naših carinskih oblasti.

Osmi občni zbor turističnega društva »Prijatelj prirode« se bo vršil letos na Čehoslovaškem od dne 7. do 9. avgusta 1936. Občni zbor bo obravnaval važne izboljševalne reforme organizacije ter priporočal izobrazbo v duhu socializma.

Kmetiška stavka na Poljskem. Na Poljskem je nastala velika stavka,

ki se naglo širi. Poljski kmetiški delavci po veleposestvih številne poljske zlahte, so enaki siromaki kakor na Ogrskem. Velika delavska gibanja po Evropi, so zbudile tudi tega do skrajnosti zatiranja kulija, ki ga pita gospoda samo z vodko (žganjem).

Bajke o Franciji so potihnile. Naše klerikalno in tudi drugo časopisje je satansko blatilo francosko enotno fronto, ki jo vodijo v zbornici in v vladi socialisti. Služili so jim v to Trocki, ruski komunisti, Španija, Mehika itd. Francoska socialistična stranka je mesec dni na krmilu. Nobene »revolucije« še ni bilo. Pač pa vlada pozitivno in naglo dela. Stori-la je mnogo že doslej za delavstvo. Posegla je tudi v najhujše sršenovo gnezdo v francosko banko. To je dokaz, da je socialistom procvit Francije pri srcu in prav francoska vlada bi bila lahko marsikateremu ministru za zgled.

Reakcionarni častniki v Španiji še vedno na delu. Nedavno je bil izvršen v Barceloni atentat na višjega častnika Moracha. Oblast je v preiskavi zaprla več častnikov. Moracha je namreč po oktobrski revoluciji 1934 branil voditelje upornih čet.

Pred veliko stavko v Ameriki. Magnati jeklene industrije v Ameriki so sklenili, da se bodo z vsoto odločnosti uprli delavski nameri. da vstopijo v svobodne strokovne organizacije. Amerikanski kapitalisti imajo svoje delavske organizacije ter hočejo, da delavci ostanejo v njih.

Jubilejni dan steklarjev v Hrastniku

Veličastna proslava 30 letnice obstoja razredne strokovne organizacije.

Hrastnik, dne 5. julija 1936.

Danes se je vršilo v našem proletarskem naselju izredno lepo in pomembno slavlje. Steklarsko delavstvo je proslavilo 30 letnico obstoja svoje razredne strokovne organizacije, sedaj Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije. Proslave se je udeležilo ne samo vse hrastniško delavstvo, ampak tudi številni delegati bratskih organizacij in gostje od blizu in daleč.

Zgodaj zjutraj se je zbrala množica delavstva k sprejemu na postaji. Godbi steklarjev in rudarjev ter oba pevška zbora »Vzajemnosti« so ob prihodu vsakega vlaka pozdravili novo došle sodruge in sodružice, ki so bili naravnost zadivljeni nad lepim in prirčnim sprejemom. Potem ko so dospeli tudi zadnji udeleženci, se je formirala izpred postaje **ogromna povorka**, skoro dva tisoč ljudi, ki je krenila ob zvokih obeh godb proti spodnjemu delu Hrastnika. Na čelu povorke so vozili delavski kole-sarji, za njimi so stopali v četverstopih zunanji udeleženci, katerim so sledili domači sodruzi in sodružice, mladina in de-ca, ki ji je seveda tudi ob takih prilikah mesto ob strani svojih očetov in mater.

Sprevod je krenil po cesti do kemične tovarne in nazaj proti kolodvoru, kjer je zavil na slavnostni prostor pred gostilno Der-novšek.

Pred otvoritvijo slavnostnega zborovanja so zapeli združeni mešani pevski zbiri delavski pozdrav, nakar je želel predsednik podružnice, s. Beutl, živahno pozdravljen, dobrodoščilo vsem udeležencem. Potem je predlagal, da se izvolijo v častno predsedstvo ss.: Sitar (Trbovlje), župan Malovrh (Hrastnik), Wurm Karel in Zaletel Franc, oba iz Hrastnika. Z živahnim odobravanjem so zborovalci sprejeli predlog in priredili prirčne ovacije, ko so veterani in prvoboritelji zavzemali svoja mesta na odru.

Sledili so pozdravni govori. Prvi je pozdravil župan s. Malovrh, za njim pa ss.: Godnik v imenu Medstrokovnega odbora in podružnice SDSJ v Celju, Arh Jurij v imenu Zveze rudarjev Jugoslavije in podr. v Zagorju, Dolinšek Anton za podružnico SMRJ Moste, Mehle za podr. SDSJ v Litiji, V. Perko za podr. SMRJ Jesenice, Džanič v imenu obl. odbora URSSJ v Zagrebju, Vuk Viktor za podr. SDSJ v Litiji, Sova Stane za podr. SDSJ v Trzinu, Kladnik Rudolf za podr. rudarjev in Oberčkal za sekcijo kemičnih delavcev v Hrastniku, Pliberšek Fr. za podr. rudarjev Trbovlje, Kokol za podr. SDSJ v Mariboru in s. Kos-mos v imenu »Vzajemnosti« ter del. kole-sarskih društev iz revirjev.

Kot domačin je nato spregovoril po-družnični tajnik s. Kelnar, ki je v jednatih besedah orisal zgodovino bojev steklarskih delavcev.

Propagatorji organizacijske misli med steklarji pred 30. leti so bili ss. Čobal (Za-gorje), Sitar (Trbovlje) in pokojni Valant. Za sestanke ni bilo mogoče dobiti lokala. Ko se je nekoč zbralo nekaj steklarjev v neki gostilni, kamor je prišel s. Čobal na razgovor, jim je gostilničar pokazal vrata. Še cehe jim ni bilo treba plačati. Sestanek

se je potem moral vršiti pod železniškim viaduktom. Organizacije v Hrastniku ni bilo moč postaviti, deloma radi podjetniškega in političnega terorja, deloma radi nezavednosti delavstva. Kljub temu pa se je kmalu našlo nekaj sodrugov, ki so pristopili kot člani k organizaciji v Zagorju. Šele leta 1906. je, s pritokom novih delavcev v Hrast-nik, prišlo do ustanovitve strokovne orga-nizacije. Med prvimi so bili ss.: Puffer Ivan, Koribski Ivan, Koribski star., Gleisner Ivan, Papp, Zibret Franc in Jože, Stuhl Karel itd. Sedanji hrastniški župan s. Malovrh pa je hodil iz Zagorja pobirat članarino v Hrast-nik. L. 1907 je prišlo do prvega meznega gibanja in do stavke pomočnikov, ki je bila kratka in uspešna. To je dalo pobudo za nadaljnje delo. Kot protitež proti delav-skemu gibanju so nasprotniki ustanovili Turnverein, v katerem so zbirali zlasti mla-dino in jo hujskali proti organizaciji, v ja-vnosti so pa delavstvo denuncirali, da so sami prevratniki, srbofilci itd. Z ustanovitvijo delavskega pevškega društva »Sonnenauf-gang« se je posrečilo razbiti vrste Turnve-reina. — L. 1910. se je posrečilo doseči no-vo povišanje akordov. Obenem pa je začelo takoj tudi novo gibanje. Na zahtevo pod-jetja je prišlo iz Graza 10 orožnikov. Kot referent je prišel tudi tajnik steklarjev iz Graza Vincenc Muhitsch. Gibanje tedaj ni imelo uspeha. V početku vojne so morali steklarji k vojakom. Preostali pa so l. 1916. stopili v stavko kot protest proti gladova-nju. Stavko so zlomile oblasti z vpoklicem vseh steklarjev v vojaško službo. Po pre-obratu je organizacija hitro narasla. Sledila je doba razkola v delavskem gibanju, ki pa ni mogla razdvojiti steklarjev. V teku na-daljših let ima steklarsko delavstvo zazna-movati par gigantskih bojev. L. 1924. je stavkalo 2 in pol meseca in odbilo zahtevo podjetja po znižanju plač. L. 1928. je tra-jala stavka 4 in pol meseca in je končala z delnim uspehom. Ob pojavu krize je or-ganizacija preprečila odpust 50 steklarjev in sklenila, da bodo rajši vsi delali, četudi manj in manj zaslužili, kot pa, da bi eni de-lali in drugi stradali. — Organizacija, ki so jo postavili stari sodruzi, je dosegla lepe uspehe, zlasti na polju delavske zaščite in dolžnost mladine, da si vzame zgled na starih sodrugih-prvoboriteljih. Z živahnim odobravanjem je bil sprejet govor s. Kel-nerja.

Nato sta spregovorila in čestitala za-vednim steklarjem centralni tajnik s. Jak-o-min in za Strokovno komisijo s. Leskovšek.

Med opoldanskim odmorom so si zu-nanji udeleženci v spremstvu hrastniških sodrugov ogledali steklarno, kjer so jim steklarji prikazali svoje vsakdanje težko in odgovorno delo ob razbeljenih pečeh, v ka-terih se pretaka vrela steklena masa.

Popoldne je sledila zabava na vese-ličnem prostoru, kjer so poleg obeh doma-čih godb in pevcev, sodelovali tudi vrli Ce-liani, pevci »Vzajemnosti«.

Prireditve je potekla v najlepšem redu. Organizaciji k tej krasno organizirani pro-slavi čestitamo.

Iz naših krajev

Ljubljana

Mestna hranilnica ljubljanska prične baje v kratkem v redu izpla-čevati hranilne vloge. V letu 1935 je

prejela 28 milijonov novih vlog. V za-dnjih dveh letih pa 70 milijonov.

Maribor

Stavka stavbincev v Mariboru

je izbruhnila danes zjutraj. Delavci stavkajo pri onih tverdih, ki še niso podpisale ljub-ljanskega sporazuma. To so pa sledeči grad-beniki: Vrabl, Stuhec, Stupan, Hoste, Ha-

meršak, Špes, Gerlič in Župec. Vsi ti zidajo večinoma v okolici Maribora. Plačujejo niz-ke mezde in nekateri poleg tega še izposo-ljujejo svoje firme raznim šušmarjem.

Lesni delavci bodo zborovali v petek, dne 10. julija ob 19. uri v Delavski zbor-nici, II. nadstropje. — Položaj lesnih de-lavcev se dan za dnem poslabšuje vsled padanja mezd. Na zborovanju v petek se bo razpravljalo o vseh važnih vprašanjih in tudi sklepalo o ukrepih strokovne organi-zacije za izboljšanje položaja lesnih delav-cov. — Lesni delavci! Pridite vsi na to važno zborovanje, ker gre za Vašo bodočnost. V slozi je moč!

Pogreba s. Polančiča, ki se je vršil mi-nulo soboto na pokopališču v Pobrežju se je udeležilo večje število občinstva, zlasti številno so bili zastopani mestni uslužbenci. Kako priljubljen je bil pok. sodrug so pričali poleg številne udeležbe tudi venci in šopki cvetja, katerih je bilo izredno veliko. Pri odprtem grobu je za mestna podjetja govoril obč. svetnik g. dr. Miler, za orga-nizirano delavstvo pa se je od pokojnika poslovil s. Eržen.

Predržnost hitlerjancev. Minulo nede-ljo so se vozili po Mariboru na motornih kolesih trije uniformirani hitlerjanci. Ali so bili ti oboževalci nemškega fašizma si-novi mariborskih nemških purgarjev, ki so kakor znano po večini vsi pristaši Hit-lerja, ali pa so prispeli iz sosednje Avstrije, kjer ne smejo nositi teh uniform, nam ni znano. Čudimo pa se, kako je mogoča taka predržnost, zlasti pri nas v obmejnem Ma-riboru, kar se ob vsaki priliki kaj rado po-vdaja. Le s težavo se je posrečilo nekemu zaupniku pomiriti skupino delavcev, ki so hoteli izživati na primeren način podučiti, da takšnega izživljanja ne bodo prenašali. Ako ne bodo merodajni faktorji napravili red in pravočasno onemogočili to nezasi-šno izživljanje, bo to storilo delavstvo samo.

Nepopisna posurovelost. V nedeljo zvečer je bil napovedan poslovilni večer bivšega podnačelnika drž. žel. g. inž. Grud-na. Dopoldne so pa znani mariborski fašisti trosili med železničarji z opalografom na-tisnjene letake, naslovljene na delavce in železničarje, v katerih v zvezi s tem poslo-vilnim večerom zaplotniki na najostrejši način blatijo javno, zasebno in službeno de-lovanje g. inž. Grudna. Letak je prava zbirka psolv, ki jih je zmogel izgovoriti in napi-sati le popolnoma pokvarjen izvržek člove-ške družbe in mora vsak dostojen človek obsojati tako rokomavharstvo, najsi bo že prijatelj ali nasprotnik inž. Grudna. Čisto jasno pa je, da so delovali pri tem umaza-nem delu ljudje, ki zavzemajo celo vodilna mesta v organizacijah, kjer uganjajo tako-zvani jugoslovanski fašistični nacionalizem.

Trbovlje

Velik shod rudarskega delavstva

Kakor smo že javili, se je vršil dne 2. julija ob 4. uri popoldne velik shod rudar-skega delavstva, ki je bil tako obiskan, da je bila velika dvorana Delavskega doma do zadnjega kotička zasedana. Na shodu je s. Arh v poldrugournem govoru obrazložil na-vzočemu delavstvu smisel in taktiko v mezd-nih gibanj. Delavstvo je z razumevanjem sledilo poročevalcu in tudi ogorčeno pro-testiralo proti onemogočanju boja za upravi-čeno delavsko zaščito. Narodni poslanec g. Plesković je poročal o sanaciji Bratovske skladišnice, nakar se je po dodatnih pojasnili-h s. Arha shod po dvehurnem trajanju zaključil.

Epilog. V neki gostilni se je nek hrast-niški obiskovalec shoda, ki je bil član »na-rodne« organizacije brez članstva razvnel, zakaj mu predsednik na shodu ni dal besede. Prvič se je sklep organizaciji, da na strokov-nih shodih in sestankih kakor tudi priredit-vah govori določeni referent in organizirani člani organizacije. Če pa hoče kdo govoriti, naj kar sam skliče zborovanje, plača takse itd. in tudi nosi odgovornost. Ta »narodni« je tudi pripovedoval, da pri njih bodo vsak-do besedo. To se lepo čuje, toda gg. niso imeli nikarkršnih shodov in sestankov, niti ne, ko je bila potreba največja in je delav-stvo bilo željno kaj izvedeti. Vedno so »na-rodni« nosili svoj lonček pristavljeni na naše shode, če so v prejšnjih časih kaj sklicali, pa to ni bilo zborovanje, pač pa židovska šola.

Ščurki, blato in smrdljiva vodna posoda na zapadnem obratu. Naše delavske žene se najbolj bojijo ščurkov. Sedaj pa opažajo, da nosijo njihovi možje »ruse« iz šitha domov. Mogoče so rusi nekakšne vrste doklade ali zaslužek, ker so tako majhni. Ali je tudi kriza kriva, da se kopalnice ne aližijo? Tu-di v rovu je takšno blato, da delavcem ob-tiče čevlji v njem. Ali res stane tisti voziček gramozna TPD toliko, da bi obrat ne mogel posuti rovov, da ne bi bilo treba rudarjem hoditi po takšnem blatu. Ne vemo, ali gg. pazniki in obratovodja tega ne vidijo ali nočejo videti? Istotako je z vodo. Posoda smrdi tako, da se tudi človeku, ko pije vodo iz te smrdljive posode. Tudi zaradi te skrajno nehijske zadeve so delavski za-upniki že intervenirali, pa so naleteli na gluha ušesa, ker se ni v tem pogledu ukre-nilo ničesar.

in ki so še nedavno terorizirali naše delav-ske organizacije po Mariboru ob odobrava-nju in s podporo takozvanih višjih nacional-nih oseb, ki so mislile s takšnimi bandami zavreti naš delavski pokret.

Čemu takšna obzirnost. Kadar delavec napravi karkoli, napravijo iz tega naši me-ščanski dnevniki senzacijo. Ako pa to stori kdo izmed takozvanih »boljših krogov«, po-tem previdno zamočijo njegovo ime. Tako se je zgodilo tudi te dni, ko je hčerka neke-ga mariborskega hotelirja skočila v Dravo, menda v samomorilnem namenu, pa se je v mrzlih valovih premislila in oblečena pre-plavala preko Drave na drugo stran. Naši dobro informirani dnevniki seveda niso »iz-vedeli« njenega imena, ker je bila prizadeta gospodična »iz boljše družbe«. Oh, če bi to bila morda kakšna tekstilna delavka!

Radi zastrupljenja krvi je podlegel po-škodbi na nogi 72-letni viničar Florijan Je-len pri Sv. Martinu na Pohorju. Poškodbo je pred kratkim časom zadobil pri košnji, kjer ga je nek kosec po nesreči zadell s koso v levo nogo. Ker poškodbi ni posvečal pažnje, ali pa ni imel na razpolago denarja, je umrl na posledicah zastrupljenja krvi.

Glasbeno društvo žel. delavcev in usluž-bencev priredi v nedeljo, dne 12. julija v gostilni Weber na Pobrežju svojo letošnje poletno veselico. Začetek streljanja za do-bitke ob 10. uri popoldne. Pričetek vese-lice ob 3. uri popoldne. Vsa bratska dru-štva, kakor tudi člani in prijatelji društva so prisrčno vabljeni. V slučaju slabega vre-mena se bo vršila veselica dne 19. julija t. l. — Odbor.

Prijatelj Prirode, Maribor. V nedeljo, dne 12. julija izlet na Beigot-Lobnica. Od-hod s koroškim vlakom do Ruš ob pol 6. uri. — Nadalje prosimo vsa društva in or-ganizacije, ki so prejela vabila za skupni izlet na Pohorje, dne 19. julija, da ta dan rezervirajo za omenjeni izlet. Odbor.

Dr. Marinič Fran se je preselil v Ko-roščevo ulico 26 in ordinira od 9. do 11. ure in od 2. do 4. ure (14. do 16. ure).

Poslovne ure »Putnika«. »Putnik« Ma-ribor sporoča, da bo njegova biljetarna in menjalnica poslovala do nadaljnjega od pol 8. ure zjutraj do 12. ure ter od 15. ure po-poldne do pol 19. ure. Tako bo dana mož-nost tudi vsem onim, ki so od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer zaposleni, da si pred 8. uro, oziroma po 6. uri nabavijo vse vozne karte, valute in informacije za potovanje. Ekspozitura na glavnem kolodvoru posluje kakor do sedaj pri vseh vlakih, ponoči in podnevi.

Zagorje ob Savi

Stavka brezposelnih

Da se zaposli veliko število brezposelnih v revirjih, je banovina začela z zgradbo zložnejše ceste med Zagorjem in Trbovljami, ki bo vodila iz Zagorja čez Slačnik. Dela na terenu so se pričela pred enim mesecem. Točasno je bilo zaposlenih 116 delavcev. Plača je znašala Din 2,50 na uro. Ker pa ti delavci, od katerih je nad polovico družin-skih očetov in takih samcev, ki morajo go-tovo še koga podpirati, niso mogli z nizko mezdo shajati, so večkrat prosili za vsaj skromno povišanje plač. Vršila so se toza-devna posredovanja na občini in banovini. Ali vse zastoni. Tisti, ki so imeli pri zadnjih občinskih volitvah toliko sočutja z brez-poselnimi, molče sedaj kot grob. Ko je pred tednom občina odredila, da se morajo, radi velikega števila samskih brezposelnih, ki jih nima kje zaposliti, pri gradnji ceste zapo-sleni 14 dnevno menjavati, je med njimi za-vrelo in so stopili v četrtek dopoldne v stavko, kako ogorčeni in obupani so ti ljudje, je razvidno iz dejstva, da so sklenili ostati v stavki na licu mesta, kljub temu, da so na prostem izpostavljeni vsem vre-menskim neprilikam in da gladujejo. Vod-stvo ZRJ je takoj zaprosilo g. narodnega poslanca Pleskoviča iz Trbovelj, da je šel z brezposelnimi na banovino, kjer so po-novno zaprosili za skromno povišanje plač in pa polno zaposlitev. Vendar odgovor, ki so ga tam dobili, je bil negativen. Med tem časom so pa tudi ostali brezposelni na drugih cestah vse delo ustavili. Brezposelni so tudi ljudje, ki hočejo živeti in zato bodo gospodje morali s tem računati.

Kranj

Kje je morala...? Gradbenik g. Bido-vec je bil med prvimi podjetniki, ki se je z lastnoročnim podpisom obvezal, da bo iz-polnjeval zahteve stavbinskega delavstva. Ni se pa še dobro posušilo črnilo na papirju, moramo na žalost ugotoviti kršenje pogodbe. Zidarjem in tesarjem ne plačuje določenih mezd. Poleg tega pa krši obrtni zakon in zakon o zaščiti delavcev. V četrtek, dne 2. t. m. so med prostim časom trije organi-zacijski zaupniki hoteli intervenirati pri pod-jetniku zaradi izvedbe volitev obratnih za-upnikov, radi mezd zidarjev in tesarjev in radi zakonitega odpovednega roka delavcev

Leše pri Prevaljah

Prvi izlet članov podružnice »Vzajemnosti« na Smrekovo pri Črni. Za izlet se je razvila obširna agitacija. Pričakovali smo zlasti udeležbe iz Soštanja in Mežice. Obžalujemo pa, da se ravno iz teh dveh krajev ni nihče udeležil tega krasnega izleta. Zato pa vsa čast izletnikom podružnice »Vzajemnosti« iz Črne, katerih je prišlo zelo lepo število. Prepričani smo, da ni bilo nikomur žal, ki se je tega izleta udeležil. Upamo, da bo tudi v bodoče udeležba na naših izletih kolikor moč velika. Zlasti tudi, da bodo prišli tisti, ki dajo iniciativo. Pomen skupnih izletov je tako velik, da jih nikakor ne gre omalovaževati. Priporočamo agilnost in resno delo tudi na tem področju!

pri odpustu. G. Bidovec jih je odslovil, češ, da nima časa se z njimi razgovarjati in da ga tekom tedna sploh ne bo imel. Še istega dne popoldne pa je med delovnim časom dva zaupnika na mestu izplačal in odpustil. Istočasno pa je »pridigal« delavcem, da jim organizacija in sodrugi ne bodo nič pomagali in jih pozval, da če je med njimi še kakšen »pobunež«, naj takoj izstopi, da se ga takoj izplača. In tako se odpusti brez opovednega roka še nadaljuje; zadostuje samo, da delavec izjavi, da se mora podpisati na pogodbo upoštevati. Odpuščen zaupnik sta radi tega postopanja gospoda Bidovca prosila na intervencijo sreskega načelnika, kjer so podjetniki tudi overili svoje podpise. Gospod sreski podnačelnik je o zadevi izjavil, da je G. Bidovec na dobrem glasu, da se ne ve nič slabega o njemu in da je uverjen, da on upošteva to kar je podpisal, sicer pa, da naj se prizadeta obrneta na Inspekcijo dela. Od dela izpusteni delavci vedo nekaj več o socialnih prilikah pri podjetju Bidovec, kot pa merodajni faktorji, zato si bodo pač morali poiskati svojo pravico kakor bodo vedeli in znali. Omenimo naj še, da imamo na Brdu, kjer G. B. trenutno zaposluje večino svojih delavcev, še nekega višjega gospoda, o katerem bomo še spregovorili. »Gorenjček«, ki ima povsod svoj nos, in ki je bil pred kratkim tako hitro pripravljen »ustreči želji« Božičevega delavstva, molči kakor grob o borbi za pravico stavbinskega delavstva.

Še ena slika... Tukajšnji stavbni podjetnik G. Plemelj, doma iz Blejskega kota, gradi neko vilo v Kranju. On se poslužuje svojevrstnih metod. Loči organizirane in neorganizirane tako, da prvi delajo po 10, drugi pa po 12 do 14 ur dnevno. Izplačuje samo predum, seveda mnogo manj, kakor znaša faktični zaslužek. Nekateri delavci po dveh mesecih zaposlitve niti ne vedo, koliko znaša njihova urna mzda. Take podjetnike bi morali dati na črno listo in dobro bi bilo, da bi jih tudi slikali, da bi jih javnost poznala.

Šoštanj

K obletnici stavke usnjarskega delavstva v tovarni Woschnag.

Dne 6. julija je poteklo eno leto kar se je Woschnagovo delavstvo poslužilo skrajnega sredstva, stavke za zaščito svojih pravic. »Delavska Politika« je že mnogo pisala o šikanah, preganjanju in zniževanju plač delavstva v tej tovarni. Ni čuda, da se je 95 odst. delavstva hipoma organiziralo in stavilo potom svoje organizacije SDSZJ zahteve po sklenitvi kolektivne pogodbe. — Lastniki podjetja so vse zahteve delavstva odklonili in tako so Woschnagovi prvič doživeli, da so se jim roboti uprli. Dne 6. julija 1935 je delavstvo na zborovanju kompletno sklenilo, da ne gre prej na delo, dokler se njihovim zahtevam ne ugodijo. Razpoloženje delavstva za stavko je bilo izvrstno, pogreška je bila samo ta, da ni delavstvo za tako borbo imelo nobene izkušnje.

Dne 7. julija pa se je vršil zlet »Svobode« v Celju in se je večji del delavstva udeležil zleta; zvečer, ko se je delavstvo vračalo z zleta, je moralo takoj stopiti v akcijo in zastražiti tovarno, nihče ni slutil, da se bo isti dan pri vseh okoliških župnijah cenzurilo, da se pri Woschnaggu sprejemajo kvalificirani delavci. Razen tega ima Woschnaggu precej močan uradniški in policijski aparat, ki je bil pridno na lovu za stavkokaži in vendar se jim kljub ogromnemu bobnanju ni posrečilo, spraviti v tovarno — predno so jo delavci zastražili — od stavkujočih več kot 15.

Omeniti moramo, da so loveci na stavkokaže jako različne naziranja in pisane preteklosti. Eni bi se radi že kar javno hitljevsko pozdravljali, drugi zopet kar živi v nebesa zlezli, nek gospod ima vodilno vlogo kadar se v cerkvi molijo roženkranc in litanije, ter se nekatere tercijalke že hudujejo nad njim, ker jim je prevzel kšeft. Vendar so prvi kakor drugi složni delali na tem,

da bi zlomili pravično borbo delavstva. Pa tudi Woschnag sam ni imel ta dan mirne noči. Ob 2. uri po polnoči je na straži stojelo delavstvo ustavilo pri vstopu v tovarno 2. strojnika po katere je šel sam Woschnag s svojim paznikom na dom. To pot je delavstvo lahko videlo, kakšen strah ima kapitalist, da ne bi moral deliti kaj tistim, ki mu ustvarjajo bogastvo.

Dne 8. julija pa so se vršila na tukajšnji občini v navzočnosti g. sreskega načelnika, zastopnika tovarne in zastopnikov delavstva, pogajanja, toda brez uspeha. Najtežje stališče je tedaj imel g. župan, ki je obenem trdikin pravni svetovalec.

Dne 9. julija so se vršila ponovna pogajanja, tokrat tudi ob navzočnosti zastopnika banovine in inspekcije dela; dosegel se je sporazum, s katerim se je delavstvu priznalo zakonite pravice, priznalo delavske zaupnike in strokovno organizacijo. Nadalje je podjetje pristalo na to, da se bo tekom enega meseca sklenila kolektivna pogodba, kar se je pozneje tudi res zgodilo. Vse zavodno delavstvo je bilo z uspehom zadovoljno, ker je to bil vendar prvi korak k boljšemu koščku kruha. Kar je pozneje sledilo: odpuščenje delavstva, popolna ustavitve tovarne za 14 dni, o tem bi lahko napisali celo knjigo, kakor je to storil nek delavec o Bati, kaj pa počenja sedaj del Woschnagovega delavstva, bo tudi zapisano v zgodovini.

Ob tej prvi obletnici pa vsa čast vsem tistim delavcem, ki še niso pozabili na pravično borbo; njihova bo zmagala!

Velenje

Rudarsko zborovanje se bo vršilo v nedeljo, dne 12. julija s pričetkom ob 9. uri dopoldne v restavraciji Rak. Referent pride iz Maribora. Sodrug! skrbite za čim večjo udeležbo.

Prevalje

Krasno delavsko zborovanje

Na splošno željo delavcev iz tovarne za izdelovanje papirja grofa Thurna v Prevaljah, je povabila podružnica SDSZJ s. dr. Reimana, da bi prišel predavati tudi v Prevalje o socialni zakonodaji. V nedeljo, dne 5. julija t. l. se je to predavanje vršilo v dvorani gostilne Rozman, ki je največja dvorana v Prevaljah. Razen iz papirnice so prišli tudi številni delavci, obrtniški pomočniki, rudarji iz Leš, kovinarji iz Guštanja in celo nekaj rudarjev mežiškega rudnika, kar najbolje dokazuje, kako si delavstvo v teh težkih časih želi takšnega poduka in izobrazbe v svoji socialni zakonodaji. Predavanje je otvoril predsednik podružnice s. Stauder, ki je v zbranih besedah pozdravil navzoče s poudarkom potrebe samoozbrazbe delavstva, če hoče doseči zboljšanje svojih žalosnih razmer.

S. dr. Reiman je nato v skoro triurnem predavanju v poljudnih besedah razlagal najvažnejša določila novega poslovnega reda, ki ga je pravkar izdal minister socialne politike za industrijska, tvorniška podjetja. Večina delavcev in delavk je prvič slišala, kako važna zakonita določila veljajo že leta in leta za obrambo delavskih pravic po zakonu o zaščiti delavcev in obrtnem zakonu. Izkazalo se je, da zlasti v papirnici še ne izvajajo §§ 219, 220 in 221 obrt. zakona. — Čeprav so ta določila prisilnega značaja, da se delavec tem pravicam niti s pogodbo ne more odreči, so se vendar pred dvema leti krščanski socialci dogovorili s podjetjem, da se delavstvo tem pravicam prostovoljno odreče. Na ta način seveda ni mogoče, da bi si proletariat izboljšal svoj položaj in dosegel modernejše socialno zakonodajo, kot n. pr. trepotrebni plačan dopust, če se bomo celo sami odrekli dobrotam, ki smo jih v dolgih desetletjih pridobili in itak delodajalci še teh ne priznavajo. Rešitev delavstva je le v samem sebi, delavci sami si morajo priboriti svoje pravice potom svojih strokovnih organizacij in s svojim delavskim časopisom.

Navzoči so z največjo pazljivostjo sledili govorniku in ga ponovno prekinjali z odobravanjem. Končno se je priglasilo takoj 20 novih naročnikov »Delavske Politike«. Številni mladi sodrugi pa so izjavili, da bodo šli še dalje, na delo, na agitacijo za organizacijo in delavski list in ne bodo prej mirovali, dokler ne bo v vsakem delavskem stanovanju »Delavska Politika« in tudi v vsaki gostilni, povsod, kjer delavec pušča svoj težko prislužen denar. Odločnost teh mladih sodrugov nam je porok, da se bodo te oblike tudi izvedle in da bo začelo tudi okrog Prevalj novo združevanje in življenje vseh, ki žive od dela. Z zelo tehtnimi pozivi za to trezno delo je predsednik s. Stauder zaključil to krasno delavsko zborovanje, kateremu je prisostvoval tudi zastopnik upravne oblasti. V najlepšem redu in miru se je delavstvo zadovoljno in veselo razhajalo, nekateri takoj na popoldanski ših, čeprav je bila nedelja.

Slovenska Bistrica

Zborovanje delovnega ljudstva, ki se je vršilo minul nedeljo v hotelu »Beograd« je prav lepo poteklo. Vključ lepemu poletnemu vremenu se je zbralo večje število sodrugov, ki so se udeležili zborovanja. Za predsednika zborovanja je bil soglasno izvoljen s. Dorn, nakar so vrli delavski pevci zapeli »Delavski pozdrav«. Prvi je govoril s. Petejan, ki je v daljšem referatu obrazložil politični položaj. S tem v zvezi je podčrtal tudi nujne zahteve delovnega ljudstva. Za svoja izvajanja je žel dolgotrajno odobravanje. Kot drugi je govoril s. Jelen o potrebi ustanovitve Socialistične zveze delovne-

Delavski pravni svetovalec

Guštanj.

Vprašanje: Moja žena je podedovala po starših nek znesek, katerega bi ji moral izplačati brat in za katerega se je vknjižila na bratovo posestvo. Leta 1931 je posestvo prešlo v druge roke, vendar je kupec prevzel obveznost, da bo dedščino ženi izplačal in sicer proti trimesečni odpovedi. Kljub temu pa se zdaj sklicuje na kmečko zaščito. Ali je mogoče dedščino od njega izterjati?

Odgovor: Dedščinska terjatev Vaše žene je sicer nastala pred 20. aprilom 1932. leta, ko je stopila v veljavo zaščita kmetov in so prišle pod zaščito vse terjatve nastale pred tem dnem. Vendar so po sedanji uredbi o zaščiti kmetov dedščinske terjatve izvzete iz zaščite, tako da morajo take terjatve plačevati tudi kmetje, ki so sicer zaščiteni. Le ako bi Vaša žena morala dobiti svoj dedni delež v naravi, t. j. ako bi morala dobiti kako njivo, travnik itd., bi bil posestnik, od katerega ima terjati svoj dedni delež, glede te terjatve zaščiten, ako bi Vaša žena zahtevala mesto travnika in njive njuno denarno vrednost in sicer ono vrednost, ki sta jo travnik ali njiva imela v času, ko je terjatev Vaše žene nastala. Ako pa ima Vaša žena terjati le dedščino v denarju, bo mogla to terjatev vedno iztožiti in voditi za njo na zavezančovo posestvo tudi izvršbo, seveda pa bo treba pred tožbo terjatev odpovedati na tri mesece.

Litija

Vprašanje: Nek delavec je bil v gostilni na stanovanju in hrani ter je ostal ob odhodu dolžan okrog Din 1000. Vendar je po dovršenem dnevnem delu pomagal gostilničarju pri raznih delih. Ko pa je odšel, mu gostilničar za ta dela ni hotel ničesar plačati, ampak je delavcu v kritje svoje terjatve celo prodal obleko. Sedaj pa mu se grozi s tožbo. Ali je upravičen tožiti?

Odgovor: Ako se delavec in gostilničar nista dogovorila, da bo gostilničar delavcu dajal hrano brezplačno za dela, katere pri njem opravlja, bo moral delavec hrano plačati. Smel pa bo zahtevati primerno nagrado od gostilničarja za pri njem izvršena dela, ako se ni zavezal, da bo taka dela brezplačno vršil. Gostilničar mu ne bi smel prodati obleke, dasiravno mu je bil delavec dolžan za hrano in stanovanje. Do prodaje delavčeve obleke bi lahko prišlo le, ako bi gostilničar svojo terjatev že iztožil ter potem obleko zarubil, seveda le v kolikor obleka delavcu ne bi bila nujno potrebna, ker le v takem primeru je obleka rubljiva. Če je gostilničar obleko samolastno prodal, sme delavec zahtevati odškodnino za obleko, razen tega pa je tako dejanje tudi kaznjivo in lahko delavec pri pristojnem sodišču predlaga kazenski pregon zoper gostilničarja. Gostilničar pa more delavca na plačilo ostanka svoje terjatve še vedno tožiti.

Prekmurski cigani pred sodiščem

(Iz sodne razprave v Mariboru.)

Pred okrožnim sodiščem v Mariboru so stalni gosti prekmurski cigani. Nekateri sedijo kot obtoženci v sodni dvorani, nekateri v jetnišnici sodišča, drugi, katerim so prisodili preko 1 leta robije, pa v moški kaznišnici onstran Drave. Pred sodiščem je tudi kamenita klop, in na tisti posedevajo vsako soboto stare in mlade ciganke s punkelci, v katerih nosijo otroke in živeže svojim možem in ljubčkom v zaporih, ker je v soboto dan obiskov.

Razprave proti ciganom ne prinašajo sicer ničesar novega, vedno ena in ista pesem, tatvine in zopet tatvine. Ali vendar so še baš ciganske razprave najbolj zanimive na sodišču. Svet za sebe so ti cigani. Kradejo res kot »cigani« in tudi vse utajijo, kar so priznali, pa prekljejo, češ da so jih orožniki tepli. Toda kdo jim vidi v notranjost? So li ti ljudje res tudi odgovorni za svoje dejanje po paragrafi, kot drugi državljani, ki so imeli skrbno mladost, vzgojo, streho nad glavo od rane mladosti in obleko za zimo?

Ena sama razprava nam razgrne posebnosti tega sveta, v katerem živijo — cigani. 5 jih je sedelo na obtožni klopi in so odgovarjali.

Sodnik: »Zakaj ste ukradli špirit?«
Cigan: »Sem mislil, da je v steklenicah šnops.«

Sodnik: »Horvat Matjaž, zakaj si kradeš?«

Cigan Matjaž: »Saj nisem hotel, pa mi je prigovarjal tisti kmet in mi je obljubil, da mi bo dal potem celo zimo jesti.« (Matjaž je star 18 let.)

ga ljudstva, izobraževalnega dela med delovnim ljudstvom in širjenja našega delavskega časopisa po delavskih domovih. Zborovanje so zaključili zopet pevci z lepo delavsko pesmijo. Pevcem je treba priznati, da so od svojih zadnjih nastopov lepo napredovali. — Popoldne pa se je vršila prireditve delavskih kolesarjev, ki je prav tako lepo uspelo.

Senovo pri Rajhenburgu

Po občinskih volitvah. Kakor sem že zadnjič poročal, so se pri nas na Senovem vršile občinske volitve v ponedeljek, dne 29. junija. Vloženi sta bili dve listi in sicer lista JRZ in delavsko-kmečka opozicijska lista. Volilnih upravičencev je bilo 895, volilo je 562 volilcev ali 62 odst. JRZ je dobila 353 glasov ali 39 odst., za opozicijo je glasovalo 209 volilcev ali 23 odst. Mandatov je dobila JRZ 21, opozicija 3. Značilno je samo to, da je glasovalo za JRZ komaj 39 odst. vseh volilcev. Jeruzalemsci so prignali na volišče vse, tudi take, ki so takoj, ko so oddali svoj glas za JRZ, prosili volilno komisijsko za milodare. Agitacija je bila od strani JRZ brezobzirna. Brezposelne, ki so od časa do časa zaposleni na banovinski cesti, so naganjali agitatorji, da morajo glasovati za JRZ, ako hočejo še kdaj dobiti delo za Din 20.— odnosno Din 16.— na dan. Kmetom pa so agitatorji govorili, da naj glasujejo za listo JRZ, če hočejo, da bo dolg šele v iznosu 4 milijone in šeststotisoč dinarjev saniran s pomočjo banovine. Letake, jisane v tem smislu, so zadnje dni pred volitvami razdeljevali od hiše do hiše. Delavstvo zaposleno pri TPD je korporativno (izvemši tri) oddalo svoj glas za »združeno delavsko-kmečko listo«. Najmanj 50 odst. volilcev, ki so ostali doma je naših, nimajo pa toliko odločnosti v sebi, da bi si upali oddati svoj glas javno, tako kakor jim velevala vest. — Delavstvo je zato pri volitvah ostalo v manjšini. Sodrug! Ako bomo vsikdar tako složni, bomo želi tudi uspehe, pa naj bo to kjerkoli. Ob koncu naj omenim še nekaj kot odgovor na »tudi« strokovni list št. 26 »Delav-

Sodnik: »Danes tajiš vse, zakaj pa si priznal orožnikom?«

Cigan: »Sem moral, ker so me 5 dni gonili gozdu in tepli.«

Sodnik: »Saj te je tudi oni cigan obdolžil, cigan pa cigana vendar ne bo noter tlačil?« — Nato cigan ne odgovori več.

Sodnik: »Koliko otrok imaš?«

Cigan: »9 nezakonskih.«

Sodnik: »Koliko sta vidva ukradla?«

Cigan: »Na kolodvoru v Murski Soboti iz vagona 3000 dinarjev in pri kmetu 2 sode vina in jabolčnika, v vsakem je bilo po 50 litrov. Soda sva spravila v gozd in tam sva celi teden pila, dokler nista bila soda prazna.«

Sodnik: »Dvakrat si priznal, orožnikom in potem še preiskovalnemu sodniku, na sodniji te pa vendar niso tepli?«

Cigan: »Če so me pa orožniki furt bili, tudi ponoči, na sodniji sem bil pa še čisto zmehšan od tepenja.«

Sodnik: »Saj je tudi tvoja mati pravila, da sedaj nekaj časa ne bo treba beračiti, ko ste ponoči toliko mesa prinesli v žakli domov.«

Cigan: »Ni res, ničesar nisimo prinesli. Imam priče, da takrat celi teden nisem bil doma.«

Sodnik: »Ampak te priče so vsi cigani.«

Sodnik: »Hišo imaš. Koliko je vredna?«

Cigan: »600 dinarjev že.«

ske fronte« z dne 27. junija. Ta list je prinesel pod naslovom: »Glas iz rudarskih vrst k občinskih volitvam v Senovem« s podpisom »Rudarji iz Senova« med drugim tudi to, da je g. dr. B. sestavil kandidačno listo s pomočjo marksistov (podčrtali mi) čeprav je pristno nacionalistična. »K temu si mi rudarji (podčrtali mi), dovoljujemo staviti skromna vprašanja marksistom: Ne vemo, kako ste mogli ob tej priliki vsi tako brihtni in pozabljivi marksisti nasesti vašemu sedanjemu tajniku strokovne organizacije, ki je bil še nedavno predsednik nekdanj tako slavne »Narodno strokovne« (podčrtali mi). — Mi rudarji bi se ne spuščali v polemiko s dopisniki »Del. fronte«, da se ni podpisal z »Rudarji iz Senova«. Ker se pa dovoljuje dopisovati v imenu rudarjev, pa smo primorani, da najodločneje protestiramo proti temu, ker tak ki hoče s svojo »atletsko« močjo v jami odriniti steno, da bi lahko peljal voziček na ših, pri nas še ni rudar, temveč rudarski vajenec. Ravno tako tudi nima pravice, da v imenu rudarjev kaj govori, ker so pri volitvah šli samo trije (vštevši tudi njega), na njegov lim. Sploh mu pa prepovemo, da nam daje nasvete in nas tlači v nacionalistične vrste. Saj takih, ki so pred enim letom rekli, da gredo voliti tistega, ki bo dal 100 Din, ni med nami. So šli k bojevnikom (!) potem pa naprej? Kar se tiče našega tajnika, češ, da smo mu mi brihtni in pozabljivi marksisti naselili, pa povemo, da smo na skupnem sestanku in to trikrat razpravljali, s kom gremo v volitve. Šli smo tudi do raznih kmetov na razgovor. Ker pa se je zahtevalo od nas, da gremo na listo JRZ, smo načelno to odklonili, ker nočemo, da bi si naše glasove kdorkoli lastil za glasove svoje stranke. Toliko v pojasnilo javnosti. — Rudarji volite »Združene delavsko-kmečke liste«.

Shod zveze rudarjev Jugoslavije bo v nedeljo, dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne v Delavskem domu na Senovem. Poročal bo zastopnik strokovne organizacije ZRJ in II. skupine Rudarske zadruge. Vabljeni vsi rudarji! Odbor.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.